

## Nr 15

*Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med anhållan om riksdagens yttrande angående vissa av Internationella arbetsorganisationens allmänna konferens år 1961 vid dess fyrtiofemte sammanträde fattade beslut; given Stockholms slott den 15 december 1961.*

Under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed anhålla om riksdagens yttrande angående vissa i nämnda protokoll omförmälda, av Internationella arbetsorganisationens allmänna konferens år 1961 vid dess fyrtiofemte sammanträde fattade beslut.

## GUSTAF ADOLF

*Torsten Nilsson*

---

### Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen hemställes att riksdagen måtte *dels* godkänna, att Sverige ansluter sig till en vid Internationella arbetsorganisationens allmänna konferens år 1961 vid dess fyrtiofemte sammanträde antagen konvention (nr 116) angående revision av slutartiklar, *dels ock* uttala, att en vid samma sammanträde antagen rekommendation (nr 115) angående arbetstagarnas bostadsförsörjning ej skall föranleda någon åtgärd från svensk sida.

*Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Maj:t  
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 15 december 1961.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden NILSSON, STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, JOHANSSON, AF GEIJERSTAM, HERMANSSON, HOLMQVIST

Efter gemensam beredning med ministern för utrikes ärendena anmäler chefen för socialdepartementet, statsrådet Nilsson, *vissa av Internationella arbetsorganisationens allmänna konferens år 1961 vid dess fyrtiofemte sammanträde fattade beslut* samt anför.

Genom sin anslutning till Nationernas förbund den 9 mars 1920 inträdde Sverige såsom medlem av Internationella arbetsorganisationen (ILO) i Genève.

Organisationens beslutande församling — Internationella arbetskonferensen — som sammanträder minst en gång varje år, har enligt artikel 19 i organisationens stadga att beträffande förslag, som uppförts på dess dagordning, välja mellan två former för godtagande. Antingen skall beslutet resultera i ett förslag till internationell konvention, avsedd att ratificeras av organisationens medlemmar, eller ock skall det utmyнна i en rekommendation, avsedd att övervägas vid lagstiftning eller annorledes, men utan den bindande karaktär, som tillkommer en ratificerad konvention. Därest beslutet är av mindre räckvidd eller av väsentligen formell innebörd, t. ex. då det gäller en begäran om utredning, plägar det ges formen av en resolution.

Varje medlem av organisationen skall inom ett år från avslutandet av ett konferenssammanträde underställa därå antagna konventioner och rekommendationer vederbörlig myndighet (i vårt land riksdagen) för vidtagande av lagstiftnings- eller andra åtgärder. Varje medlem har vidare skyldighet att underrätta Internationella arbetsbyråns generaldirektör om de åtgärder, som vidtagits för att underställa konventioner vederbörlig myndighet, samt om eljest vidtagna åtgärder. Medlem, som icke ratificerat viss konvention, skall tid efter annan till Internationella arbetsbyråns generaldirektör avge redogörelse för såväl lagstiftning och praxis med avseende å de i konventionen behandlade frågorna som den omfattning, vari konventionens bestämmelser genomförts eller avses att genomföras genom lagstiftning, administrativa åtgärder, kollektivavtal eller annorledes, med angivande tillika av de omständigheter, som förhindrar eller fördröjer ratificeringen av konventionen. Motsvarande gäller i fråga om rekommendationer med tillägg, att redovisning skall lämnas även för sådana jämkningar i rekommendationer,

som befunnits eller må befinnas erforderliga vid antagande eller tillämpning av bestämmelserna i desamma.

Generalsekreterarens i Nationernas förbund befattning med de konventioner och rekommendationer, som beslutas av Internationella arbetsorganisationen, har övertagits av generaldirektören för Internationella arbetsbyrån (artiklarna 20 och 21), varvid emellertid föreskrivits, att ett av de två officiella exemplaren av varje av Internationella arbetskonferensen antagen konvention eller rekommendation skall deponeras hos Förenta Nationernas generalsekreterare samt varje ratifikation av en sådan konvention delgivas Förenta Nationernas generalsekreterare för registrering i enlighet med bestämmelsen i artikel 102 av Förenta Nationernas stadga.

*Internationella arbetskonferensens fyrtiofemte sammanträde* hölls i Genève under tiden 7—29 juni 1961. I sammanträdet deltog över 1 000 representanter för 94 av organisationens då 97 medlemsstater, av vilka det stora flertalet sändt fullständiga delegationer, d. v. s. två regerings-, ett arbetsgivar- och ett arbetstagarombud. Sverige deltog i sammanträdet med en fullständig delegation.<sup>1</sup>

Dagordningen för detta konferenssammanträde — för vars förhandlingar och beslut en fullständig redogörelse kommer att lämnas av delegationen för det internationella socialpolitiska samarbetet i dess publikationsserie »Internationella arbetsorganisationen» — omfattade följande överläggningsämnen:

- I. Generaldirektörens för Internationella arbetsbyrån årsredogörelse.
- II. Finansiella och budgetära frågor.
- III. Upplysningar och årsrapporter rörande medlemsstaternas tillämpning av internationella arbetskonventioner och rekommendationer.
- IV. Förkortning av arbetstiden (andra behandling).
- V. Arbetstagarernas bostadsförsörjning (andra behandling).
- VI. Sysselsättningspolitikens problem (allmän diskussion).
- VII. Yrkesutbildning (första behandling).
- VIII. Lika behandling av ett lands egna medborgare och utlänningar i fråga om social trygghet (första behandling).

<sup>1</sup> Genom Kungl. Maj:ts beslut den 5 maj 1961 hade att deltaga i konferensen utsetts såsom *regeringsombud*: f. d. generaldirektören Wilhelm Björck och statssekreteraren i socialdepartementet Ernst Michanek samt såsom experter generaldirektören och chefen för arbetsmarknadsstyrelsen Bertil Olsson, tillika ersättare för regeringsombuden, kansli-rådet Olof Petersson och byrådirektören Sten-Eric Heinrici, båda i socialdepartementet, ledamoten av riksdagens andra kammare Ingemund Bengtsson och byrådirektören hos arbetarskyddsstyrelsen Signe Holst;

såsom *arbetsgivarombud*: direktören i Svenska arbetsgivareföreningen Gullmar Bergenström samt såsom experter verkställande direktören i samma förening Bertil Kugelberg ävensom direktörerna Folke Haldén, Gunnar Lindström och Sven Hydén samt docenten Karl-Olof Faxén, samtliga i nämnda förening;

såsom *arbetstagarombud*: Landsorganisationens jurist advokaten Arnold Sölvén samt såsom experter ordföranden i Landsorganisationen Arne Geijer, ordföranden i Handelsanställdas förbund Algot Jönsson, filosofie doktorn Rudolf Meidner, Landsorganisationen, pol. mag Jan Wittrock, Byggnadsfackens utredningsavdelning, samt förste sekreteraren i Tjänstemännens centralorganisation Arne Nilstein.

1† *Bihang till riksdagens protokoll 1962. 1 saml. Nr 15*

- IX. Förslag till konvention angående partiell revision av de konventioner, som antagits av Internationella arbetsorganisationens allmänna konferens vid dess trettiotvå första sammanträden, i syfte att för enhetliga bestämmelserna rörande den Internationella arbetsbyråns styrelse åvilande skyldigheten att utarbeta redogörelser för tillämpningen av konventioner.
- X. Internationella arbetsorganisationens roll i samband med åtgärder till främjande av ekonomisk expansion och socialt framåtskridande i länder, som befinner sig i utveckling (allmän diskussion).

Under punkt II på dagordningen antog konferensen budget för Internationella arbetsorganisationen avseende utgifter för år 1962; budgeten fastställdes till 11 115 438 U. S. dollars.

Beträffande den under punkt IV upptagna frågan om arbetstidsförkortning må nämnas att ett i ärendet efter sedvanlig utskottsbehandling slutligt framlagt förslag till rekommendation föll vid omröstning i konferensen, emedan stadgeenlig majoritet för förslaget ej uppnåddes.

Följande av konferensen fattade beslut, vilka hänför sig till punkten IX respektive V på dagordningen, är av beskaffenhet att i enlighet med artikel 19 av Internationella arbetsorganisationens stadga skola underställas riksdagen, nämligen

1. Konvention (nr 116) angående partiell revision av de konventioner, som antagits av Internationella arbetsorganisationens allmänna konferens vid dess trettiotvå första sammanträden, i syfte att för enhetliga bestämmelserna rörande den Internationella arbetsbyråns styrelse åvilande skyldigheten att utarbeta redogörelse för tillämpningen av konventioner (konvention angående revision av slutartiklar),

2. Rekommendation (nr 115) angående arbetstagarnas bostadsförsörjning.

Texterna till konventionen och rekommendationen torde få såsom bilagor (*Bilagor A—B*) fogas till statsrådsprotokollet i detta ärende.

I särskild bilaga (*Bilaga C*) lämnas en förteckning över samtliga vid konferensen antagna resolutioner.

### **Konvention angående revision av slutartiklar**

Den i förevarande konvention behandlade revisionsfrågan hade av Internationella arbetsbyråns styrelse uppförts på konferensens dagordning, i syfte att styrelsen skulle vinna befrielse från skyldigheten att inför konferensen med föreskrivna mellanrum framlägga redogörelser för tillämpningen av vissa äldre konventioner som konferensen antagit. En bestämmelse av denna innebörd återfinns bland slutartiklarna i samtliga före år 1950 antagna konventioner men skall nu ersättas med en föreskrift, som är intagen i samtliga konventioner från och med år 1951 och som överlämnar åt styrelsen att besluta, när sådana redogörelser skall föreläggas konferensen. De fram till

år 1950 antagna konventionerna krävde, att redogörelser skulle framläggas med tio eller fem års mellanrum. Den oavbrutna stegringen i antalet konventioner har medfört, att utarbetandet och granskningen av dessa redogörelser kommit att bli en allt tyngre börda för såväl medlemsstaternas regeringar som styrelsen och arbetsbyråns personal. Den nya artikel som förekommer i de sedan år 1951 antagna konventionerna gör det möjligt att förlägga utarbetandet av redogörelserna till en sådan tidpunkt, då det alldeles uppenbart framstår såsom önskvärt att överväga huruvida en viss konvention skall ratificeras. Härigenom undviker man att binda redogörelsernas framläggande till bestämda tidpunkter.

Det finns ytterligare ett skäl för att den nu antydda urvalsmetoden skall komma till användning. I styrelsens hand har nämligen genom vissa i artikel 19, särskilt mom. 5 e), av Internationella arbetsorganisationens stadga vidtagna ändringar lagts en vidsträckt befogenhet att med avseende på icke ratificerade konventioner avfordra medlemsstaterna redogörelser för de omständigheter som förhindrar eller fördröjer ratificering av en konvention. Styrelsen har utnyttjat denna rapporteringsprocedur i fråga om en rad konventioner, som den ansett vara av speciellt intresse, vilket medfört att konferensen varje år får tillgång till auktoritativa uppgifter rörande ratifikationsmöjligheterna i en allt vidare krets av medlemsländer.

Konventionen antogs enhälligt både av det utskott som tillsatts för att förbereda ärendet och av konferensen in pleno.

*Delegationen för det internationella socialpolitiska samarbetet* har i avgivnet utlåtande förklarat sig anse, att den revision av slutartiklarna i äldre konventioner som genomförts i och med antagandet av nu ifrågavarande konvention är välbetänkt och ägnad att effektivisera arbetsbyråns och därmed även konferensens verksamhet. Delegationen tillstyrker därför, att konventionen ratificeras av Sverige.

### **Rekommendation angående arbetstagarnas bostadsförsörjning**

Rekommendationen angående arbetstagarnas bostadsförsörjning har varit föremål för behandling vid två på varandra följande internationella arbetskonferenser. En första diskussion av rekommendationen ägde sålunda rum vid 1960 års konferens och ledde efter ytterligare överväganden vid konferensen påföljande år till rekommendationens antagande.

#### *Rekommendationen*

I inledningen till rekommendationen erinras om att Philadelphiadeklarationen erkänner ILO:s högtidliga förpliktelse att bland världens nationer främja alla åtgärder, som är ägnade att förverkliga en tillfredsställande bostadsstandard. Även om FN, heter det vidare, har ett allmänt ansvar för bostadsbyggande samt stads- och landsbygdsplanering, har likväl ILO för sin del ett speciellt intresse såvitt angår arbetstagarnas bostadsförsörjning.

Fortsättningen av rekommendationen är uppdelad på två delar: allmänna

principer samt förslag rörande metoder för principernas tillämpning, avsedda att tjäna till ledning för regeringarna samt arbetsgivarnas och arbetstagarernas organisationer. Tillämpningsområdet har bestämts på ett sådant sätt — »bostäder för arbetstagare med såväl manuellt som icke-manuellt arbete, däri inbegripna självständiga företagare och åldringar, pensionärer samt fysiskt handikappade» — att rekommendationen i själva verket berör större delen av den allmänna bostadspolitiken.

Enligt rekommendationen bör huvudsyftet med nationell bostadspolitik vara att stimulera tillhandahållandet av tillfredsställande och lämpliga bostäder i en godtagbar miljö åt alla arbetstagare och deras familjer till en kostnad, som icke överstiger en rimlig andel av inkomsten. I princip bör bostadsbyggnadspolitiken samordnas med den allmänna sociala och ekonomiska politiken, så att byggandet av bostäder för arbetstagare kommer i åtnjutande av en viss prioritet, som tar hänsyn till behovet av bostäder och kravet på en balanserad ekonomisk utveckling.

Rekommendationen innehåller vidare ett avsnitt rörande bostäder, som tillhandahålles av arbetsgivaren. Häri uttalas att det i allmänhet ej är önskvärt, att arbetsgivaren upplåter bostäder direkt åt sina arbetstagare. Undantag från denna regel kan emellertid förekomma, t. ex. om företaget är beläget långt från normala befolkningscentra eller om arbetets natur kräver, att arbetstagaren skall kunna inställa sig med kort varsel. I fall då bostad upplåtes av arbetsgivaren bör arbetstagarernas grundläggande mänskliga rättigheter erkännas och nationell lagstiftning och sedvänja till fullo iakttagas i fråga om hyres- eller besittningsförhållandets hävande vid anställningsavtalets upphörande; hyran bör ej överstiga en rimlig andel av arbetstagarens inkomst.

Med avseende på finansieringsfrågan förordar instrumentet, att vederbörande myndigheter skall vidtaga erforderliga åtgärder för att tillse, att program rörande bostadsbyggnader för arbetstagare förverkligas. Kooperativa bostadsföretag och liknande sammanslutningar utan vinstsyfte bör uppmuntras och myndigheterna bör tillse att arbetstagare, som önskar bli ägare till sin bostad eller som önskar uppföra en bostadsfastighet kan komma i åtnjutande av offentliga och privata lån på rimliga villkor. När så anses motiverat bör ett statligt system för hypoteksförsäkring eller statlig kreditgaranti införas för att stimulera byggandet av bostäder för arbetstagare, varjämte sparande och investeringar i bostadsbyggande för arbetstagare bör stimuleras.

I rekommendationen anmodas vederbörande myndighet att fastställa miniminormer för bostäderna samt vidtaga åtgärder för dessa normers tillämpning i syfte att garantera säkerhet i konstruktionen och en rimlig standard i fråga om utseende, hygien och bekvämlighet. Instrumentet innehåller också en rad detaljförslag angående bostadsstandarden, t. ex. beträffande tillgång på vatten inom bostaden, avloppssystem och sopförvaring, sanitära installationer, ventilation, kokmöjligheter och förvaringsutrymmen, naturlig och artificiell belysning samt vissa minimikrav i fråga om avskildhet.

Medlemsstaternas regeringar uppmanas att främja åtgärder för att så effektivt som möjligt utnyttja tillgängliga resurser inom byggnadsindustrin. Bland rekommendationens förslag i detta syfte riktas uppmärksamheten särskilt på förbättrad planering och organisation av arbetet på byggnadsplatsen, ökad standardisering av material och förenkling av arbetsmetoder, praktisk tillämpning av byggnadsforskningens resultat samt upphävande av restriktiv praxis.

Vidare betonas vikten av att nationella bostadsbyggnadsprogram utformas på sådant sätt, att det under nedgångsperioder blir möjligt att stimulera byggandet av bostäder för arbetstagare. Slutligen framhäves starkt behovet av att säsongarbetslöshet avskaffas.

I fråga om hyrespolitiken uttalas att ehuru ett av målen på lång sikt i högt industrialiserade länder bör vara, att hyran skall täcka den normala kostnaden för bostaden, bör likväl en progressiv minskning av den procentuella andel av arbetstagarens inkomst som avsättes till hyra och som skall täcka nyssnämnda kostnad uppställas såsom ett allmänt mål, vilket bör kunna uppnås till följd av en höjning av reallönerna och en ökning av produktiviteten inom byggnadsindustrin.

Vidare framhålles att en hyreshöjning icke bör tillåtas ge fastighetsägaren mera än en rimlig avkastning på investerat kapital. Under perioder av akut bostadsbrist bör man söka förhindra oskäligen höjning av hyran i befintliga bostäder för arbetstagare, men då bostadsbristen lättar och då ett tillräckligt antal bostäder av tillfredsställande kvalitet blir disponibelt, bör sådana åtgärder kunna successivt uppmjukas.

Rekommendationen fastslår principen att program avseende bostadsbyggande för arbetstagare bör utformas i enlighet med sunda principer för samhällsplanering och regional planering. I detta hänseende innehåller instrumentet en rad detaljerade uttalanden, bland vilka särskilt må nämnas, att bostäder för arbetstagare bör vara belägna nära arbetsplatser och gemensamhetsanläggningar, att de bör vara grupperade så, att de erbjuder en tilltalande och väl planerad samhällsbild samt att vid uppgörande av byggnadsritningar och vid planläggning av nya samhällen för arbetstagare samråd bör ägas rum med de framtida invånarna.

Rekommendationen understryker vidare starkt vikten av att slumområden saneras genom bl. a. renovering och modernisering av därför lämpade fastigheter. Det framhålles även att man i syfte att minska överbefolkningen i stora stadssamhällen regionalt bör utforma planer för den fortsatta utvecklingen för att förhindra alltför stark koncentration av industri och befolkning och för att uppnå en bättre balans mellan stad och landsbygd. Myndigheterna bör hindra markspekulation samt skapa lämpligt belägna markreserver för byggande av bostäder åt arbetstagare till rimliga hyror.

Vad slutligen beträffar metoder för rekommendationens tillämpning uppräknas i instrumentet en rad faktorer, som bör beaktas: bostadsbehovet för arbetskraft anställd i eller erforderlig för industrier eller områden av stor nationell betydelse, särskilt i utvecklingsländerna; familjemedlemmarnas

antal, ålder och kön; familjebandens natur; samt fysiskt handikappades, ensamboendes, åldringars och migrerande arbetstagares särskilda problem. I utvecklingsländerna bör man ägna särskild uppmärksamhet åt hjälpprogram i stor skala för uppförande med eget arbete av provisoriska bostäder, något som erbjuder en utväg att förbättra bostadsförhållandena särskilt på landsbygden. Ett flertal åtgärder föreslås för att stimulera bostadsbyggande genom eget arbete.

Rekommendationen blev vid omröstning i konferensens plenum enhälligt antagen.

### *Yttranden*

Yttranden har inhämtats från bostadsstyrelsen, arbetsmarknadsstyrelsen, byggnadsstyrelsen, Svenska arbetsgivareföreningen, Landsorganisationen i Sverige, Tjänstemännens centralorganisation (TCO) och delegationen för det internationella socialpolitiska samarbetet.

*Bostadsstyrelsen* ställer frågan, huruvida rekommendationen innehåller någonting som innebär en principiell avvikelse från utformningen av svensk bostadspolitik och därför kunde motivera en omprövning av denna i något visst hänseende nu eller framdeles. Styrelsen finner, att så icke är fallet. Det ligger i sakens natur, säger styrelsen vidare, att rekommendationen måste vara mycket allmänt hållen för att bli tillämplig under varierande nationella förutsättningar. Den moderna bostadspolitiska grundsyn som bär upp rekommendationen sammanfaller i allt väsentligt med den som i Sverige redan har vunnit praktisk tillämpning.

*Byggnadsstyrelsen* finner, att såvitt avser ekonomiska åtgärder för främjandet av bostadsförsörjningen rekommendationens allmänna syfte rymmes inom den i Sverige av stat och kommun bedrivna bostadspolitiken. De åtgärder som från näringslivets sida i vissa fall vidtages för att bereda bostäder åt de anställda synes också i stort sett sammanfalla med rekommendationens syfte. I fortsättningen anför styrelsen i huvudsak följande.

Utöver de rent bostadspolitiska instrumenten har det allmänna sedan länge även andra medel att juridiskt, administrativt och tekniskt verka för att bostadsbyggandet blir kvalitativt godtagbart och lämpligt lokaliserat. Dessa medel utgöres främst av byggnadslagstiftningen — bl. a. tillämpad genom bebyggelseplaneringen — och till byggnadslagstiftningen sidogränsande författningar, exempelvis sådana som berör hälsovård, arbetarskydd och brandskydd. Genom detta komplex av författningar åsyftas att skapa såväl funktionsdugliga samhällen som ett miljömässigt och tekniskt riktigt byggande. Ansvaret för att de intentioner och syften som kommit till uttryck i dessa författningar så långt som möjligt förverkligas faller närmast på kommunerna.

Å ena sidan ankommer det på kommunerna att genom utredningar och bedömningar av långsiktig och översiktlig art (regionplaner och generalplaner) klarlägga den sannolika utvecklingen inom bl. a. ortens näringsliv och därmed skapa underlag för uppskattning av bostadsproduktionens erforderliga storlek, fördelning på hus- och lägenhetstyper, lokalisering och utrustning med kollektiv service. Å andra sidan har kommunerna att genom



detaljplanering för bebyggelsen (stadsplan, byggnadsplan) se till att mark blir tillgänglig för bostadsbebyggelse i takt med näringslivets tillväxt, något som i sin tur ofta förutsätter en aktiv markpolitik från kommunernas sida. Den kommunala byggnadsnämnden har tillsyn över bebyggelsens projektering och utförande och bevakar därvid att rimliga och författningsmässigt underbyggda krav i fråga om bostadsbebyggelsens kvalitet och utrustning tillgodoses.

Mot bakgrunden av det anförda har styrelsen kommit till den slutsatsen, att i varje fall från de synpunkter styrelsen har att företräda beträffande bebyggelseplanering och byggnadsväsende rekommendationen icke torde behöva föranleda några särskilda åtgärder från statsmakternas sida.

*Svenska arbetsgivareföreningen* erinrar om ett till delegationen avgivet yttrande rörande rekommendationen, då denna ännu befann sig på förslagsstadiet. I detta yttrande framförde föreningen erinringar gentemot avsnitt IV, punkt 4, av rekommendationens allmänna principer, under förmälan att det vore olämpligt att hindra arbetsgivarna från möjligheterna att tillhandahålla bostäder åt arbetstagarna, eftersom en sådan insats från arbetsgivarnas sida i många fall kunde vara den snabbaste och effektivaste vägen att lösa ett bostadsproblem. Vidare uttalade föreningen, att den punkt i de allmänna principerna, vari rekommenderades stöd för kooperativt bostadsbyggande (avsnitt V, punkt 14), helt borde slopas, eftersom ett sådant stöd skulle innebära ett underkännande av principen om fri konkurrens på lika villkor för alla företagsformer. Föreningen vidhåller sin uppfattning och hemställer, att ifrågasvarande punkter i rekommendationen icke måtte föranleda någon åtgärd från myndigheternas sida.

*Landsorganisationen*, som låtit inhämta yttrande från Svenska byggnadsarbetareförbundet, biträder ett av förbundet gjort uttalande, att för Sveriges vidkommande behov icke föreligger av lagstiftning eller andra åtgärder i anledning av rekommendationen.

Det må dessutom nämnas att byggnadsarbetareförbundet understrukt rekommendationens betydelse för utvecklingsländerna.

*Arbetsmarknadsstyrelsen* har intet att erinra mot rekommendationen, och *TCO* finner densamma icke för närvarande påkalla några åtgärder från statsmakternas sida.

*Delegationen för det internationella socialpolitiska samarbetet* hävdar, att de juridiska, administrativa och tekniska förutsättningarna förefinnes i vårt land för att tillgodose kravet på en standardmässigt tillfredsställande bostadsbebyggelse, däri inbegripet det bostadsbehov för arbetstagare som rekommendationen behandlar. Något behov av ett speciellt system för handläggning av frågor rörande arbetstagarnas bostäder föreligger över huvud icke i Sverige. Mot ett sådant system talar även den här i landet allmänt intagna ståndpunkten att man — till skillnad från vad som är fallet i många andra länder — bör undvika att bygga s. k. kategorihus.

Under sådana förhållanden och då såsom bostadsstyrelsen framhållit rekommendationen icke synes innehålla några uttalanden, som motiverar en

omprövning av den svenska bostadspolitiken nu eller framdeles, hemställer delegationen, att rekommendationen icke måtte föranleda någon åtgärd från svensk sida.

### Departementschefen

Den vid Internationella arbetsorganisationens konferens år 1961 antagna konventionen angående revision av slutartiklar är ett dokument av uteslutande formell natur. Genom konventionen befrias Internationella arbetsbyråns styrelse från en uppgift som ålagts styrelsen i vissa äldre konventioner, nämligen att med bestämda tidsmellanrum inför konferensen framlägga redogörelser för konventionernas tillämpning i och för beslut om eventuell revision. I stället får styrelsen enligt den nu ifrågakommande konventionens avfattning möjlighet att själv bedöma, när den finner tidpunkten vara inne att framlägga sådana redogörelser. Detta innebär utan tvekan en rationalisering av såväl styrelsens som Internationella arbetskonferensens arbete och därmed även en lättnad för medlemsstaternas regeringar. Någon minskning i konferensens möjligheter att kontrollera konventionernas faktiska efterlevnad behöver icke befaras genom antagandet av konventionen om revision av slutartiklar. Under sådana förhållanden tillstyrker jag i likhet med delegationen för det internationella socialpolitiska samarbetet, att konventionen ratificeras av Sverige.

Vad härefter beträffar rekommendationen angående arbetstagarnas bostadsförsörjning bör det framhållas, att bostadsproblemen och förutsättningarna för deras lösning uppenbarligen är vitt skilda inom olika delar av världen. Det utbyte av erfarenheter som kunna komma till stånd genom bostadsfrågans upptagande på dagordningen för Internationella arbetskonferensen har givetvis haft sitt värde, kanske särskilt för de s. k. utvecklingsländerna. Ett internationellt ställningstagande med anspråk på att kunna vara vägledande och giltigt i ett större antal länder måste emellertid med hänsyn till de olikartade förhållandena få en ganska begränsad betydelse för lösningen av bostadsfrågan, framför allt inom mera industrialiserade länder, som redan har en relativt väl utvecklad bostadspolitik.

I Sverige finns icke några särskilda samhällliga bostadspolitiska åtgärder för arbetstagare. De bostadspolitiska åtgärderna är i princip lika för alla medborgare. Det förhållandet att vissa stödformer innefattar en behovsprövning enligt objektiva normer eller att vissa speciella bostadsproblem för arbetstagare kan behandlas inom ramen för de åtgärder, som större företagare vidtar för att främja bostadsförsörjningen för sina anställda, rubbar inte detta faktum.

Av dessa skäl och under hänvisning till att rekommendationen, såsom bostadsstyrelsen framhåller, inte torde innehålla någonting, som kan motivera en omprövning av den svenska bostadspolitiken, anser jag att rekom-

mendationen angående arbetstagarnas bostadsförsörjning ej bör föranleda någon åtgärd från svensk sida.

Under åberopande av vad jag i det föregående anfört, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte genom proposition föreslå riksdagen att

*dels* godkänna, att Sverige ansluter sig till en vid Internationella arbetsorganisationens allmänna konferens år 1961 vid dess fyrtiofemte sammanträde antagen konvention (nr 116) angående revision av slutartiklar,

*dels ock* uttala, att en vid sammanträdet antagen rekommendation (nr 115) angående arbetstagarnas bostadsförsörjning ej skall föranleda någon åtgärd från svensk sida.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

*Ian Lagergren*

**Convention (No. 116) concerning the partial revision of the Conventions adopted by the General Conference of the International Labour Organisation at its first thirty-two sessions for the purpose of standardising the provisions regarding the preparation of reports by the Governing Body of the International Labour Office on the working of Conventions**

The General Conference of the International Labour Organisation,

Having been convened at Geneva by the Governing Body of the International Labour Office, and having met in its Forty-fifth Session on 7 June 1961, and

Having decided upon the adoption of certain proposals with regard to the partial revision of the Conventions adopted by the General Conference of the International Labour Organisation at its first thirty-two sessions for the purpose of standardising the provisions regarding the preparation of reports by the Governing Body of the International Labour Office on the working of Conventions, and

Considering that these proposals must take the form of an international Convention,

adopts this twenty-sixth day of June of the year one thousand nine hundred and sixty-one the following Convention, which may be cited as the Final Articles Revision Convention, 1961:

#### *Article 1*

In the texts of the Conventions adopted by the International Labour Conference in the course of its first

**Konvention (nr 116) angående partiell revision av de konventioner, som antagits av Internationella arbetsorganisationens allmänna konferens vid dess trettio två första sammanträden, i syfte att förenhetliga bestämmelserna rörande den Internationella arbetsbyråns styrelse åvilande skyldigheten att utarbeta redogörelser för tillämpningen av konventioner**

Internationella arbetsorganisationens allmänna konferens,

vilken av styrelsen för Internationella arbetsbyrån sammankallats till Genève och där samlats den 7 juni 1961 till sitt fyrtiofemte sammanträde,

och beslutat antaga vissa förslag angående partiell revision av de konventioner, som antagits av Internationella arbetsorganisationens allmänna konferens vid dess trettio två första sammanträden, i syfte att förenhetliga bestämmelserna rörande den Internationella arbetsbyråns styrelse åvilande skyldigheten att utarbeta redogörelser för tillämpningen av konventioner,

samt funnit, att dessa förslag skola taga form av en konvention,

antager denna den tjugusjätte dagen i juni månad år nittonhundrasextioett följande konvention, som må benämnas konvention angående revision av slutartiklar, 1961.

#### *Artikel 1*

I texten till de konventioner, som antagits av Internationella arbetskonferensen under loppet av dess

thirty-two sessions, the Final Article providing for the presentation by the Governing Body of the International Labour Office to the General Conference of a report on the working of the Convention shall be omitted and the following article shall be substituted for it:

“At such times as it may consider necessary the Governing Body of the International Labour Office shall present to the General Conference a report on the working of this Convention and shall examine the desirability of placing on the agenda of the Conference the question of its revision in whole or in part.”

#### Article 2

Any Member of the Organisation which, after the date of the coming into force of this Convention, communicates to the Director-General of the International Labour Office its formal ratification of any Convention adopted by the Conference in the course of its first thirty-two sessions shall be deemed to have ratified that Convention as modified by this Convention.

#### Article 3

Two copies of this Convention shall be authenticated by the signature of the President of the Conference and of the Director-General of the International Labour Office. Of these copies one shall be deposited in the archives of the International Labour Office and the other shall be communicated to the Secretary-General of the United Nations for registration in accordance with article 102 of the Charter of the United Nations. The Director-General shall communicate a certified copy of this Convention to each of the Members of the International Labour Organisation.

#### Article 4

1. The formal ratifications of this Convention shall be communicated to

trettio två första sammanträden, skall den artikel som föreskriver, att Internationella arbetsbyråns styrelse skall förelägga den allmänna konferensen en redogörelse för konventionens tillämpning, upphävas och ersättas med följande artikel:

»Närhelst Internationella arbetsbyråns styrelse finner det erforderligt, skall styrelsen förelägga den allmänna konferensen en redogörelse för konventionens tillämpning och taga under övervägande, huruvida anledning föreligger att på konferensens dagordning uppföra frågan om dess revision helt eller delvis.»

#### Artikel 2

Varje medlem av organisationen, som efter dagen för ikraftträdandet av denna konvention, till Internationella arbetsbyråns generaldirektör insänder sin formella ratifikation av en av konferensen under loppet av dess trettio två första sammanträden antagen konvention skall anses ha ratificerat nämnda konvention med de i förevarande konvention angivna ändringarna.

#### Artikel 3

Två exemplar av denna konvention skola undertecknas av konferensens ordförande och av Internationella arbetsbyråns generaldirektör och skola därmed vara autentiska. Av dessa exemplar skall det ena deponeras i Internationella arbetsbyråns arkiv och det andra tillställas Förenta Nationernas generalsekreterare för registrering i enlighet med artikel 102 av Förenta Nationernas stadga. Generaldirektören har att tillställa en var av Internationella arbetsorganisationens medlemmar bestyrkt avskrift av denna konvention.

#### Artikel 4

1. De formella ratifikationerna av denna konvention skola översändas

the Director-General of the International Labour Office.

2. This Convention shall come into force at the date on which the ratifications of two Members of the International Labour Organisation have been received by the Director-General.

3. On the coming into force of this Convention and on the subsequent receipt of further ratifications of the Convention, the Director-General of the International Labour Office shall so notify all the Members of the International Labour Organisation and the Secretary-General of the United Nations.

4. Each Member of the Organisation which ratifies this Convention thereby recognises that the obligation of the Governing Body under Conventions adopted by the Conference at its first thirty-two sessions to present to the Conference at the intervals prescribed thereby a report on the working of each Convention and to examine at such intervals the desirability of placing on the agenda of the Conference the question of the revision of the Convention in whole or in part was replaced as from the first coming into force of this Convention by the provisions of the modified article set forth in Article 1 of this Convention.

#### Article 5

Notwithstanding anything contained in any of the Conventions adopted by the Conference in the course of its first thirty-two sessions the ratification of this Convention by a Member shall not *ipso jure* involve the denunciation of any such Convention, nor shall the entry into force of this Convention close any such Convention to further ratification.

#### Article 6

1. Should the Conference adopt a new Convention revising this Convention in whole or in part, then, un-

till Internationella arbetsbyråns generaldirektör.

2. Denna konvention skall träda i kraft den dag, då generaldirektören mottagit ratifikationer av två medlemmar av Internationella arbetsorganisationen.

3. Då denna konvention trätt i kraft samt då därefter ytterligare ratifikationer mottagits, har Internationella arbetsbyråns generaldirektör att därom underrätta envar medlem av Internationella arbetsorganisationen samt Förenta Nationernas generalsekreterare.

4. Varje medlem av organisationen, som ratificerar denna konvention, erkänner att från och med den tidpunkt, då konventionen först trädde i kraft, de i artikel 1 ovan intagna ändrade bestämmelserna skola gälla i stället för den skyldighet, som enligt av konferensen vid dess trettio-två första sammanträden antagna konventioner åvilar styrelsen att vid i dessa konventioner föreskrivna tidpunkter förelägga konferensen en redogörelse för varje konventions tillämpning samt taga under övervägande, huruvida anledning föreligger att på konferensens dagordning uppföra frågan om dess revision helt eller delvis.

#### Artikel 5

Oavsett vilka bestämmelser de av konferensen under loppet av dess trettio-två första sammanträden antagna konventionerna må innehålla, skall en medlems ratifikation av denna konvention icke *ipso jure* innebära uppsägning av sådan konvention; ikraftträdandet av denna konvention utgör icke heller hinder för ytterligare ratifikationer av dylika konventioner.

#### Artikel 6

1. För det fall att konferensen skulle antaga en ny konvention, varigenom förevarande konvention helt

less the new Convention otherwise provides—

(a) the ratification by a Member of the new revising Convention shall *ipso jure* involve the denunciation of this Convention if and when the new revising Convention shall have come into force;

(b) as from the date when the new revising Convention comes into force this Convention shall cease to be open to ratification by the Members.

2. This Convention shall in any case remain in force in its actual form and content for those Members which have ratified it but have not ratified the revising Convention.

#### Article 7

The English and French versions of the Convention are equally authoritative.

eller delvis revideras, skall, såframt icke den nya konventionen annorlunda stadgar —

a) medlems ratifikation av den nya konventionen *ipso jure* innebära uppsägning av denna konvention, om och när den nya reviderade konventionen trätt i kraft;

b) från den dag, då den nya reviderade konventionen trätt i kraft, denna konvention icke längre kunna ratificeras av medlemmarna.

2. Denna konvention skall under alla förhållanden förbli i kraft med avseende på nuvarande form och innehåll för sådana medlemmar som ratificerat densamma men icke ratificerat den reviderade konventionen.

#### Artikel 7

De engelska och franska texterna till denna konvention skola äga lika vitsord.

## Bilaga B

(Översättning)

**Recommendation (No. 115) concerning Workers' Housing**

The General Conference of the International Labour Organisation,

Having been convened at Geneva by the Governing Body of the International Labour Office, and having met in its Forty-fifth Session on 7 June 1961, and

Having decided upon the adoption of certain proposals regarding workers' housing which is the fifth item on the agenda of the session, and

Having determined that these proposals shall take the form of a Recommendation,

adopts this twenty-eighth day of June of the year one thousand nine hundred and sixty-one the following Recommendation, which may be cited as the Workers' Housing Recommendation, 1961:

Whereas the Constitution of the International Labour Organisation provides that the Organisation shall promote the objects set forth in the Declaration of Philadelphia, which recognises the solemn obligation of the International Labour Organisation to further among the nations of the world programmes which will achieve the provision of adequate housing; and

Whereas the Universal Declaration of Human Rights adopted by the General Assembly of the United Nations recognises that "everyone has the right to a standard of living adequate for the health and well-being of himself and of his family, including . . . housing"; and

Whereas the United Nations and

**Rekommendation (nr 115) angående arbetstagarnas bostadsförsörjning**

Internationella arbetsorganisationens allmänna konferens,

vilken av styrelsen för Internationella arbetsbyrån sammankallats till Genève och där samlats den 7 juni 1961 till sitt fyrtiofemte sammanträde,

och beslutat antaga vissa förslag angående arbetstagarnas bostadsförsörjning, vilken fråga utgör den femte punkten på sammanträdet dagordning,

samt beslutat, att dessa förslag skola taga form av en rekommendation,

antager denna den tjuguoåttonde dagen i juni månad år nittonhundrasextioett följande rekommendation, vilken må benämnas rekommendation angående arbetstagarnas bostadsförsörjning, 1961.

Med hänsyn till att Internationella arbetsorganisationens stadga föreskriver, att organisationen skall främja de målsättningar som uppställts i Philadelphiadeklarationen, vilken erkänner Internationella arbetsorganisationens högtidliga förpliktelse, att bland världens nationer främja alla åtgärder, som äro ägnade att förverkliga en tillfredsställande bostadsstandard,

med hänsyn till att den av Förenta Nationernas generalförsamling antagna allmänna förklaringen angående de mänskliga rättigheterna fastslår, att »envar har rätt till en levnadsstandard, som är tillräcklig för hans egen och hans familjs hälsa och välbefinnande, däri inbegripet . . . bostad», och

med hänsyn till att Förenta Natio-



the International Labour Organisation have agreed, as set forth in the Integrated Work Programme of the United Nations and the Specialised Agencies in the Field of Housing and Town and Country Planning, noted by the Economic and Social Council and by the Governing Body of the International Labour Office in 1949, that the United Nations has an overall responsibility within the general field of housing and town and country planning and the International Labour Organisation a special concern for matters relating to workers' housing;

The Conference recommends that each Member should, within the framework of its general social and economic policy, give effect to the following General Principles in such manner as may be appropriate under national conditions:

### *General Principles*

#### **I. Scope**

1. This Recommendation applies to the housing of manual and non-manual workers, including those who are self-employed and aged, retired or physically handicapped persons.

#### **II. Objectives of National Housing Policy**

2. It should be an objective of national policy to promote, within the framework of general housing policy, the construction of housing and related community facilities with a view to ensuring that adequate and decent housing accommodation and a suitable living environment are made available to all workers and their families. A degree of priority should be accorded to those whose needs are most urgent.

3. Attention should also be given to the upkeep, improvement and mo-

dering and Internationella arbetsorganisationen enats om att Förenta Nationerna — i enlighet med Förenta Nationernas och fackorganens samordnade arbetsprogram för bostadsbyggande och samhällsplanering, vilket år 1949 meddelats ekonomiska och sociala rådet samt Internationella arbetsbyråns styrelse för kännedom — har ett allmänt ansvar för bostadsbyggande samt stads- och landsbygdsplanering samt att Internationella arbetsorganisationen har ett speciellt intresse såvitt avser arbetstagarnas bostadsförsörjning,

förordar konferensen, att varje medlemsstat inom ramen för sin allmänna sociala och ekonomiska politik och på det sätt som med hänsyn till nationella förhållanden må vara lämpligt, tillämpar följande allmänna principer.

### *Allmänna principer*

#### **I. Tillämpningsområde**

1. Denna rekommendation äger tillämpning på bostäder för arbetstagare med såväl manuellt som icke-manuellt arbete, däri inbegripna självständiga företagare och äldre, pensionärer samt fysiskt handikappade.

#### **II. Den nationella bostadspolitikens mål**

2. Den nationella politiken bör syfta till att inom ramen för den allmänna bostadspolitikens främja uppförandet av bostäder och därtill hörande kollektiva anordningar, så att tillfredsställande och lämpliga bostäder i godtagbar miljö kunna ställas till alla arbetstagares och deras familjers förfogande. Ett visst företräde bör beredas dem vilkas behov av bostäder är mest trängande.

3. Därjämte bör tillses att redan befintliga bostadsfastigheter och där-

dernisation of existing housing and related community facilities.

4. The aim should be that adequate and decent housing accommodation should not cost the worker more than a reasonable proportion of income, whether by way of rent for, or by way of payments towards the purchase of, such accommodation.

5. Workers' housing programmes should provide adequate scope for private, co-operative and public enterprise in house building.

6. In view of the fact that programmes of large-scale permanent housing construction may compete directly with programmes for economic growth and development—since scarce skilled and semi-skilled labour or scarce material resources may be needed for housing as well as for other types of production required for the expansion of production capacity—housing policy should be co-ordinated with general social and economic policy, so that workers' housing may be given a degree of priority which takes into account both the need therefor and the requirements of balanced economic development.

7. Each family should have a separate, self-contained dwelling, if it so desires.

### III. The Responsibility of Public Authorities

8. (1) The competent national authorities, having due regard to the constitutional structure of the country concerned, should set up a central body with which should be associated all public authorities having some responsibility relating to housing.

till hörande kollektiva anordningar underhållas, förbättras och moderniseras.

4. Som mål bör uppställas att en tillfredsställande och lämplig bostad icke bör taga i anspråk mer än en rimlig andel av arbetstagarens inkomst, vare sig i form av hyra eller av utgifter för sådan bostads förvärvande.

5. Program avseende bostadsbyggande för arbetstagare böra lämna tillräckligt utrymme för initiativ från såväl enskilda som kooperativa och allmänna bostadsbyggnadsföretag.

6. Med beaktande av det förhållandet att program för ett omfattande permanent bostadsbyggande kan komma att direkt konkurrera med program för ekonomiskt framskridande och utveckling — emedan förefintliga knappa tillgångar på yrkes- och tempoarbetare (eller motsvarande arbetskraft) eller material kunna behöva tagas i anspråk såväl för bostadsbyggande som för framtällning av andra för en vidgad produktionskapacitet erforderliga nyttigheter — bör bostadspolitiken samordnas med den allmänna sociala och ekonomiska politiken, så att byggandet av bostäder för arbetstagare kommer i åtnjutande av en viss prioritet, som tar hänsyn både till behovet av sådana bostäder och till kraven på en balanserad ekonomisk utveckling.

7. Varje familj bör, om den så önskar, ha en egen avskild lägenhet.

### III. Uppgifter som ankomma på myndigheterna

8. 1) Vederbörande nationella myndigheter böra med beaktande av landets konstitutionella struktur upprätta ett centralt organ, till vilket alla myndigheter med uppgifter inom bostadsbyggandets område böra anknytas.

(2) The responsibilities of the central body should include—

(a) studying and assessing the needs for workers' housing and related community facilities; and

(b) formulating workers' housing programmes, such programmes to include measures for slum clearance and the rehousing of occupiers of slum dwellings.

(3) Representative employers' and workers' organisations, as well as other organisations concerned, should be associated in the work of the central body.

9. National housing programmes should aim at ensuring, consistently with other national goals and within limits set by housing and related needs, that all private and public resources which can be made available for the purpose are co-ordinated and utilised for the construction of workers' housing and related community facilities.

10. Where a substantial permanent increase of house-building capacity is required in order to meet national needs for workers' housing on a continuing basis, economic development programmes should include, consistently with other national goals, measures to provide in the long run the skilled manpower, materials equipment and finance required for house building.

11. Public authorities should, to the extent required and as far as practicable, assume responsibility either for providing directly or for stimulating the provision of workers' housing on a rental or home-ownership basis.

2) Det centrala organet bör ha till uppgift bl. a. att

a) undersöka och fastställa behovet av bostäder för arbetstagare och därtill hörande kollektiva anordningar; och

b) utforma program för bostadsbyggande för arbetstagare, innefattande åtgärder för sanering och anskaffande av nya bostäder åt innehavare av slumbostäder.

3) Representativa arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer ävensom andra berörda sammanslutningar böra delta i det centrala organets verksamhet.

9. Med beaktande av andra nationella målsättningar och inom de gränser som uppställas av behovet av bostäder och därtill hörande anordningar, bör syftet med nationella bostadsbyggnadsprogram vara att tillse att alla såväl enskilda som allmänna resurser, vilka kunna ställas till förfogande för ändamålet, samordnas och utnyttjas för uppförandet av bostäder för arbetstagare och därtill hörande kollektiva anordningar.

10. Där en avsevärd varaktig ökning av bostadsbyggandets kapacitet kräves för att tillfredsställa det nationella behovet av bostäder för arbetstagare på längre sikt, böra program för ekonomisk utveckling, med beaktande av andra nationella målsättningar, innefatta åtgärder för att bostadsbyggandets behov av yrkesutbildad arbetskraft, material, utrustning och finansiella medel på lång sikt skall kunna tillgodoses.

11. Myndigheterna böra, i den utsträckning det är erforderligt och genomförbart, åtaga sig ansvaret för arbetstagarnas bostadsförsörjning, antingen genom att direkt tillhandahålla bostäder eller genom att stimulera byggandet av hyresbostäder eller egnahem.

#### IV. Housing Provided by Employers IV. Bostäder som tillhandahållas av arbetsgivarna

12. (1) Employers should recognise the importance to them of the provision of housing for their workers on an equitable basis by public agencies or by autonomous private agencies, such as co-operative and other housing associations, separate from the employers' enterprises.

(2) It should be recognised that it is generally not desirable that employers should provide housing for their workers directly, with the exception of cases in which circumstances necessitate that employers provide housing for their workers, as, for instance, when an undertaking is located at a long distance from normal centres of population, or where the nature of the employment requires that the worker should be available at short notice.

(3) In cases where housing is provided by the employer—

(a) the fundamental human rights of the workers, in particular freedom of association, should be recognised;

(b) national law and custom should be fully respected in terminating the lease or occupancy of such housing on termination of the workers' contracts of employment; and

(c) rents charged should be in conformity with the principle set out in Paragraph 4 above, and in any case should not include a speculative profit.

(4) The provision by employers of accommodation and communal services in payment for work should be prohibited or regulated to the extent necessary to protect the interests of the workers.

#### V. Financing

13. (1) The competent authorities should take such measures as are appropriate to ensure the execution

12. 1) Arbetsgivarna böra erkänna att det är av vikt för dem, att bostäder åt deras arbetstagare på rimliga villkor anskaffas av offentliga organ eller av enskilda självständiga organisationer, såsom kooperativa eller andra av företagare oavhängiga bostadssammanslutningar.

2) Det bör erkännas att det i allmänhet ej är önskvärt, att arbetsgivarna direkt upplåta bostäder åt sina arbetstagare, utom då förhållandena nödvändiggöra detta, t. ex. om företaget är beläget långt från normala befolkningscentra eller om arbetets natur kräver, att arbetstagaren skall kunna vara tillgänglig med kort varsel.

3) I fall då bostad upplåtes av arbetsgivaren

a) böra arbetstagarnas grundläggande mänskliga rättigheter, särskilt föreningsfriheten, erkännas;

b) bör nationell lagstiftning och sedvänja till fullo iakttagas i fråga om hyres- eller besittningsförhållandets hävande vid anställningsavtalets upphörande;

c) bör hyra debiteras i enlighet med den i punkt 4. här ovan angivna principen och i varje fall icke innefatta spekulationsvinst.

4) Det bör vara förbjudet för arbetsgivaren att tillhandahålla bostad och kollektiva tjänster som ersättning för arbete eller också bör sådant tillhandahållande regleras i den utsträckning som är erforderlig för att skydda arbetstagarens intressen.

#### V. Finansiering

13. 1) Vederbörande myndigheter böra vidtaga för ett förverkligande av det godtagna programmet rörande

of the accepted programmes of workers' housing by securing a regular and continuous provision of the necessary financial means.

(2) For this purpose—

(a) public and private facilities should be made available for loans at moderate rates of interest; and

(b) such facilities should be supplemented by other suitable methods of direct and indirect financial assistance such as subsidies, tax concessions, and reduction of assessments, to appropriate private, co-operative and public owners of housing.

14. Governments and employers' and workers' organisations should encourage co-operative and similar non-profit housing societies.

15. Public authorities should endeavour to ensure that public and private facilities for loans on reasonable terms are available to workers who wish to own or to build their dwellings, and should take such other steps as would facilitate home ownership.

16. National mortgage insurance systems or public guarantees of private mortgages should be established as a means of promoting the building of workers' housing in countries where a sound credit market exists and where such systems are considered appropriate.

17. Appropriate measures should be taken in accordance with national practice—

(a) to stimulate saving by individuals, co-operative societies and private institutions which can be used to finance workers' housing; and

(b) to encourage investment by individuals, co-operative societies and private institutions in the construction of workers' housing.

bostadsbyggande för arbetstagare erforderliga åtgärder genom att garantera att finansiella medel regelbundet och fortlöpande tillhandahållas.

2) För detta ändamål böra

a) offentliga och enskilda resurser göras tillgängliga för lån till låg ränta;

b) dessa resurser kompletteras med andra lämpliga metoder för direkt och indirekt finansiellt bistånd, såsom subventioner, skatteeftergifter och skattelättnader för bostäder, som ägas av enskilda personer, kooperativa företag eller det allmänna och som uppfylla vissa villkor.

14. Regeringarna samt arbetsgivarernas och arbetstagarnas organisationer böra främja kooperativa och liknande bostadsföreningar utan vinstsyfte.

15. Myndigheterna böra söka tillse att arbetstagare, som önskar bli ägare till sin bostad eller uppföra en bostadsfastighet kan komma i åtnjutande av offentliga och privata lån på rimliga villkor; de böra även vidtaga andra åtgärder, som kunna underlätta egnahemsförvärv.

16. I länder med en sund kreditmarknad och där så anses motiverat bör ett statligt system för hypoteksförsäkring eller statlig kreditgaranti införas för att stimulera byggandet av bostäder för arbetstagare.

17. Lämpliga åtgärder böra i enlighet med nationell praxis vidtagas för att

a) stimulera enskilda personer samt kooperativa sammanslutningar och privata institutioner till ett sparande, som kan utnyttjas för finansiering av arbetstagares bostadsförsörjning;

b) stimulera enskilda personer samt kooperativa sammanslutningar och privata institutioner att göra investeringar i bostadsbyggande för arbetstagare.

18. Workers' housing built with assistance from public funds should not become the object of speculation.

18. För arbetstagare avsedda bostadsbyggnader, som uppförts med hjälp av allmänna medel, böra icke göras till föremål för spekulation.

#### **VI. Housing Standards**

19. As a general principle, the competent authority should, in order to ensure structural safety and reasonable levels of decency, hygiene and comfort, establish minimum housing standards in the light of local conditions and take appropriate measures to enforce these standards.

#### **VI. Bostadsstandard**

19. Vederbörande myndighet bör i syfte att garantera säkerhet i konstruktionen samt en rimlig standard i fråga om utseende, hygien och bekvämlighet fastställa miniminormer för bostäderna med beaktande av de lokala förhållandena samt vidtaga lämpliga åtgärder för dessa normers tillämpning.

#### **VII. Measures to Promote Efficiency in the Building Industry**

20. Governments, in association with employers' and workers' organisations, should promote measures to achieve the most efficient use of available resources in the building and associated industries and, where necessary, should encourage the development of new resources.

#### **VII. Åtgärder för att öka effektiviteten inom byggnadsindustrin**

20. Regeringarna böra i samverkan med arbetsgivarnas och arbetstagarernas organisationer främja åtgärder för att så effektivt som möjligt utnyttja tillgängliga resurser inom byggnads- och därmed sammanhängande industrier och böra, där så är erforderligt, stimulera utvecklingen av nya resurser.

#### **VIII. House Building and Employment Stabilisation**

21. National housing programmes should be planned so as to permit a speeding up of the construction of workers' housing and related community facilities during slack periods.

#### **VIII. Bostadsbyggande och stabilisering av sysselsättningen**

21. Nationella bostadsbyggnadsprogram böra utformas på sådant sätt, att de under en konjunkturnedgång möjliggöra en snabbare utveckling av bostadsbyggandet för arbetstagare och därtill hörande kollektiva anordningar.

22. Appropriate measures should be taken by governments and employers' and workers' organisations to increase the annual output of workers' housing and related facilities by reducing seasonal unemployment in the building industry, subject to the principles referred to in Paragraph 6 above.

22. Regeringarna samt arbetsgivarnas och arbetstagarernas organisationer böra vidtaga lämpliga åtgärder för att öka den årliga produktionen av bostäder för arbetstagare och därtill hörande anordningar genom att nedbringa säsongarbetslöshet inom byggnadsindustrin, med beaktande av de i punkt 6. ovan angivna principerna.

## IX. Town, Country and Regional Planning

23. The development and execution of workers' housing programmes should conform to sound town, country and regional planning practice.

24. (1) Public authorities should take all appropriate steps to prevent land speculation.

(2) Public authorities should—

(a) have the power to acquire land at a fair price for workers' housing and related community facilities; and

(b) create land reserves in appropriate situations in order to facilitate advance planning of such housing and facilities.

(3) Such land should be made available for workers' housing and related community facilities at a fair price.

## X. Application of General Principles

25. In applying the General Principles set forth in this Recommendation, each Member of the International Labour Organisation and the employers' and workers' organisations concerned should be guided, to the extent possible and desirable, by the accompanying Suggestions concerning Methods of Application of the Recommendation.

### *Suggestions concerning Methods of Application*

#### I. General Considerations

1. Workers' housing programmes adopted and pursued in accordance with Paragraph 8 of the General Principles should be such as to lead to maximum improvement in workers' housing conditions as quickly as relevant considerations — such as available national resources, state of economic development, technology and priorities competing with housing — permit.

## IX. Samhällsplanering och regional planering

23. Program avseende bostadsbyggande för arbetstagare böra utformas och genomföras i enlighet med sunda principer rörande samhällsplanering och regional planering.

24. 1) Myndigheterna böra vidtaga alla erforderliga åtgärder till förhindrande av markspekulation.

2) Myndigheterna böra

a) äga befogenhet att förvärva mark till rimligt pris för byggande av bostäder för arbetstagare och därtill hörande kollektiva anordningar;

b) skapa lämpligt belägna markreserver i syfte att underlätta förhandsplanering av sådana bostäder och anordningar.

3) Sådan mark bör till rimligt pris ställas till förfogande för byggande av bostäder för arbetstagare och därtill hörande kollektiva anordningar.

## X. Tillämpning av de allmänna principerna

25. Vid tillämpningen av de i denna rekommendation framlagda allmänna principerna bör varje medlem av Internationella arbetsorganisationen ävensom berörda arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer, i den mån detta är möjligt och önskvärt, följa nedan intagna förslag rörande metoder för rekommendationens tillämpning.

### *Förslag rörande tillämpningsmetoder*

#### I. Allmänna synpunkter

1. De i enlighet med punkt 8. av de allmänna principerna antagna och fullföljda programmen rörande bostadsbyggande för arbetstagare böra utformas på sådant sätt, att de leda till största möjliga förbättring i arbetstagarnas bostadsförhållanden, så snabbt hithörande omständigheter — såsom tillgängliga nationella resurser, den ekonomiska utvecklingens nivå, de tekniska förutsättningar

2. Special consideration should be given in national housing programmes, particularly in developing countries, to the housing needs of workers employed in, or required by, industries or regions which are of great national importance.

3. In establishing and carrying out workers' housing programmes, special attention should be given at the local level to—

(a) the size and age and sex composition of the worker's family;

(b) the relationship of the persons within the family; and

(c) the particular circumstances of physically handicapped persons, persons living on their own and aged persons.

4. Measures should be taken, where appropriate, to achieve a more effective utilisation of the existing supply of rental housing by encouraging an exchange of occupancies in accordance with housing needs, arising for example from size of family or place of work.

5. The competent authorities should give special attention to the particular problem of housing migrant workers and, where appropriate, their families, with a view to achieving as rapidly as possible equality of treatment between migrant workers and national workers in this respect.

6. The collection and analysis of comprehensive building and population statistics as well as the undertaking of sociological studies should be encouraged as essential elements in the formulation and execution of longterm housing programmes.

## II. Housing Standards

7. The housing standards referred to in Paragraph 19 of the General Principles should relate in particular to—

(a) the minimum space per person

arna samt andra trängande, med bostadsbyggandet konkurrerande arbetsföretag — det medgiva.

2. Nationella bostadsprogram böra, framför allt i länder som befinna sig under utveckling, särskilt beakta bostadsbehovet för arbetskraft anställd i eller erforderlig för industrier eller områden av stor nationell betydelse.

3. Vid fastställandet och genomförandet av bostadsprogram för arbetstagare bör på det lokala planet särskilt uppmärksammas

a) familjemedlemmarnas antal, ålder och kön;

b) familjebandens natur;

c) fysiskt handikappades, ensamboendes och åldringars särskilda förhållanden.

4. Åtgärder böra, där så är lämpligt, vidtagas för att uppnå ett effektivare utnyttjande av det befintliga beståndet av hyresbostäder genom att främja byten av hyresgäster allt efter uppkommande behov med hänsyn till familjens storlek eller arbetsplatsens belägenhet.

5. Vederbörande myndigheter böra särskilt uppmärksamma de speciella problem som äro förknippade med en lösning av bostadsfrågan för migrerande arbetstagare och deras eventuella familjer i syfte att så snart som möjligt genomföra lika behandling mellan migrerande och landets egna arbetstagare i detta avseende.

6. Insamling och analys av omfattande byggnads- och befolkningsstatistiska uppgifter böra tillika med sociologiska undersökningar främjas såsom väsentliga element i utformningen och genomförandet av bostadsprogram på lång sikt.

## II. Bostadsstandard

7. Den i punkt 19. av de allmänna principerna angivna bostadsstandarden bör särskilt ha avseende på

a) det minsta utrymme, varöver



or per family as expressed in terms of one or more of the following, due regard being had to the need for rooms of reasonable dimensions and proportions:

- (i) floor area;
- (ii) cubic volume; or
- (iii) size and number of rooms;

(b) the supply of safe water in the workers' dwelling in such ample quantities as to provide for all personal and household uses;

(c) adequate sewage and garbage disposal systems;

(d) appropriate protection against heat, cold, damp, noise, fire, and disease-carrying animals, and, in particular, insects;

(e) adequate sanitary and washing facilities, ventilation, cooking and storage facilities and natural and artificial lighting;

(f) a minimum degree of privacy both—

(i) as between individual persons within the household; and

(ii) for the members of the household against undue disturbance by external factors; and

(g) suitable separation of rooms devoted to living purposes from quarters for animals.

8. Where housing accommodation for single workers or workers separated from their families is collective, the competent authority should establish housing standards providing, as a minimum, for—

(a) a separate bed for each worker;

(b) separate accommodation of the sexes;

(c) adequate supply of safe water;

(d) adequate drainage and sanitary conveniences;

(e) adequate ventilation and, where appropriate, heating; and

(f) common dining rooms, canteens, rest and recreation rooms and health facilities, where not otherwise available in the community.

varje person eller varje familj bör förfoga, uttryckt i en eller flera av följande faktorer, med beaktande av att rummen böra ha rimliga dimensioner och proportioner

- i) golvyta;
- ii) volym; eller
- iii) rummens storlek och antal;

b) tillgång till rent vatten inom arbetstagarens bostad i tillräcklig mängd för att tillgodose alla personliga och med hushållet sammanhängande behov;

c) tillfredsställande avloppssystem och sopförvaring;

d) erforderligt skydd mot värme, kyla, fukt, buller, eld och smittbärande djur, särskilt insekter;

e) tillfredsställande sanitära installationer, ventilation, kokmöjligheter, förvaringsutrymmen samt naturlig och artificiell belysning;

f) tillgodosende av ett minimikrav på avskildhet

i) mellan individerna i hushållet;

ii) för hushållets medlemmar gentemot otillbörliga störningar utifrån; samt

g) tillfredsställande avskildhet mellan rum för bostadsändamål och utrymmen avsedda för djur.

8. När ensamstående arbetstagare eller arbetstagare, som äro skilda från sina familjer, inlogeras i grupp, bör vederbörande myndighet fastställa bostadsnormer, vilka såsom ett minimikrav angiva att bostaden skall vara försedd med

a) en separat säng för varje arbetstagare;

b) separata utrymmen för vartdera könet;

c) tillfredsställande tillgång till rent vatten;

d) tillfredsställande avlopps- och sanitetsanordningar;

e) tillfredsställande ventilation och där så kräves uppvärmning; samt

f) gemensamma matsalar, marketier, vilo- och rekreationslokaler ävensom anordningar för hälso- och sjukvård, där sådana icke annorledes stå till buds i samhället.

9. Workers' housing standards should be revised from time to time to take account of social, economic and technical development and increases of real income per head.

10. In general, and in localities where employment opportunities are not of a temporary character, workers' housing and related community facilities should be of durable construction.

11. The aim should be to construct workers' housing and related community facilities in the most suitable materials available, having regard to local conditions, such as liability to earthquakes.

9. Normerna för bostadsstandarden böra revideras från tid till annan med beaktande av den sociala, ekonomiska och tekniska utvecklingen samt ökningen av realinkomsten per capita.

10. Såsom allmän princip och särskilt i områden, där sysselsättningsmöjligheterna ej äro av tillfällig art bör gälla, att bostäder för arbetstagar och därtill hörande kollektiva anordningar böra vara av permanent natur.

11. Målet bör vara att uppföra bostäder för arbetstagar och därtill hörande kollektiva anordningar av det mest lämpliga material som står till buds, varvid lokala förhållanden, exempelvis risk för jordbävningar, böra beaktas.

### III. Special Schemes

12. In the developing countries special consideration should be given, as an interim measure pending development of a skilled labour force and of a building industry, to schemes such as large-scale aided self-help schemes for short-life housing, which offer one means for improvement in housing conditions, particularly in rural areas. Simultaneously, steps should be taken in these countries for the training of unemployed and unskilled workers for the building industry, thereby increasing the capacity for building permanent dwellings.

13. All appropriate measures should be taken by governments employers and employers' and workers' organisations to assist home ownership by workers and, where desirable, self-help housing schemes. Such measures might include, for example—

(a) the provision of technical services, such as architectural assistance and, where necessary, competent supervision of the work;

(b) research into housing and

### III. Särskilda program

12. I länder som befinna sig under utveckling bör man såsom en åtgärd av övergångsnatur i avbidan på att yrkeskunnig arbetskraft utbildas och en byggnadsindustri utvecklas ägna särskild uppmärksamhet åt bl. a. hjälpprogram i stor skala för uppförande med eget arbete av provisoriska bostäder, något som erbjuder en utväg att förbättra bostadsförhållandena, särskilt på landsbygden. Samtidigt böra i dessa länder åtgärder vidtagas för att utbilda arbetslösa och grovarbetare till byggnadsarbetare, varigenom kapaciteten för uppförande av permanenta bostäder ökas.

13. Lämpliga åtgärder böra vidtagas av regeringarna samt av arbetsgivarnas och arbetarnas organisationer för att hjälpa arbetstagar att anskaffa egnahem samt för att, där så är önskvärt, stimulera bostadsbyggande genom eget arbete. Sådana åtgärder kunna omfatta bl. a.

a) tillhandahållandet av teknisk handledning, såsom arkitekthjälp, och om så är erforderligt kompetent arbetsledning;

b) forskning i bostads- och bygg-

building matters and publication and dissemination of manuals and simple, illustrated pamphlets containing information on such matters as housing design, housing standards, and building techniques and materials;

(c) training in simple building techniques for self-help housing;

(d) the sale or hire of equipment, materials or tools at less than cost;

(e) reduced interest rates and similar concessions, such as direct financial subsidies towards the initial capital outlay, the sale of land at less than developed cost and long leases of land at nominal rents.

14. All appropriate measures should be taken, where necessary, to give families information concerning the maintenance and rational use of facilities in the home.

#### IV. Housing Provided by Employers

15. In cases where housing is provided by the employer the following provisions should apply unless equivalent protection of the worker is ensured, whether by law or by collective or other binding agreements:

(a) the employer should be entitled to repossess the accommodation within a reasonable time in the event of termination of the worker's contract of employment;

(b) the worker or his family should be entitled to a reasonable period of continued occupancy to enable a satisfactory alternative dwelling to be obtained when he ceases to exercise his employment by reason of sickness, incapacity, the consequences of employment injury, retirement or death;

(c) the worker who, in the event of termination of his employment, is

nadsfrågor samt publicering och spridning av handböcker och enkla, illustrerade broschyrer med upplysningar om bl. a. byggnadsritningar, bostadsstandard, byggnadsteknik och -material;

c) utbildning i sådan enklare byggnadsteknik som erfordras för att vederbörande själv skall kunna delta i byggandet;

d) försäljning eller uthyrning av utrustning, material eller verktyg till priser, som understiga självkostnaderna;

e) låga räntesatser och liknande förmåner, exempelvis direkta kapitalsubventioner avsedda att täcka en del av produktionskostnaderna, överlåtelse av mark till nedsatt pris samt utarrendering av mark på lång tid mot symboliska arrendavgifter.

14. Lämpliga åtgärder böra, där så är nödvändigt, vidtagas för att upplysa familjerna om hur i deras bostad befintliga installationer skola underhållas och rationellt utnyttjas.

#### IV. Bostäder som tillhandahållas av arbetsgivarna

15. I sådana fall då bostad tillhandahålles av arbetsgivaren böra följande regler tillämpas, såvida icke likvärdigt skydd garanteras arbetstägaren genom lag, kollektivavtal eller annat bindande avtal:

a) arbetsgivaren bör, för den händelse arbetstägarens anställningsavtal upphör att gälla, vara berättigad att åter taga bostaden i besittning inom skälig tid;

b) arbetstägaren eller hans familj bör äga rätt att kvarsitta i bostaden under skälig tid för att sätta honom i stånd att anskaffa en annan tillfredsställande bostad, när han icke längre kan uppehålla sin anställning på grund av sjukdom eller invaliditet eller till följd av yrkesskada, pensionering eller dödsfall;

c) arbetstägare som vid anställningens upphörande är skyldig att

obliged to vacate his accommodation, should be entitled to receive fair compensation—

(i) for crops which he is growing, with permission, on land belonging to the employer; and

(ii) as a general rule, for improvements enhancing permanently the amenities of the accommodation, which are made with the agreement of the employer, and the value of which has not yet been written off through use.

16. A worker occupying housing provided by his employer should maintain the premises in the condition in which he found them, fair wear and tear excepted.

17. Persons having social relations or business, including trade union business, with a worker occupying accommodation provided by the employer, should be entitled to free access to the house occupied by such worker.

18. The possibility should be examined, where appropriate, of a public authority or other institution or worker-occupants acquiring for a fair price, ownership of housing provided by the employer, except in cases where such housing is within the operational area of the undertaking.

#### V. Financing

19. Public authorities should either finance directly or give financial assistance to rental housing schemes, especially for certain groups of workers, such as heads of newly formed families, single persons and those whose mobility is desirable for a balanced development of the economy.

20. Loans granted to workers in accordance with Paragraph 15 of the General Principles should cover all, or a substantial part of, the initial cost of the dwelling unit and should be repayable over a long period of time and at a moderate rate of interest.

lämna sin bostad, bör äga rätt till skäligen ersättning

i) för vad han med arbetsgivarens medgivande odlar på dennes mark;

ii) för förbättringar av stadigvarande natur, som han med arbetsgivarens medgivande nedlagt på bostaden och som ännu ej avskrivits genom nyttjandet.

16. Arbetstagare som innehar av arbetsgivaren upplåten bostad bör vidmakthålla bostaden i det skick vari han mottog den med undantag för normal förslitning.

17. Personer som underhålla sällskapliga och affärsmässiga kontakter, däribland kontakter i fackliga angelägenheter, med arbetstagare, som innehar av arbetsgivaren upplåten bostad, böra äga fritt tillträde till bostaden.

18. I förekommande fall bör man undersöka möjligheten av att myndighet eller annan institution eller vederbörande arbetstagare mot skälig ersättning må kunna förvärva äganderätt till en av arbetsgivaren tillhandahållen bostad, dock ej i sådana fall då bostaden är belägen inom företagens driftsområde.

#### V. Finansiering

19. Myndigheterna böra antingen direkt finansiera eller subventionera program för uppförande av hyresbostäder, särskilt för vissa grupper av arbetstagare, såsom nybildade familjer, ogifta och arbetskraft, vars rörlighet framstår såsom önskvärd med hänsyn till en balanserad utveckling av näringslivet.

20. Lån som beviljats arbetstagare enligt punkt 15. av de allmänna principerna bör täcka hela eller en väsentlig del av bostadens produktionskostnad samt åtnjuta lång amorteringstid och låg ränta.

21. Provident funds and social security institutions should be encouraged to use their reserves available for long-term investment to provide facilities for loans for workers' housing.

22. In the case of loans granted to workers to promote home ownership, adequate provision should be made to protect the worker against the loss of his financial equity in his house on account of unemployment, accident or other factors beyond his control, and in particular to protect his family against the loss of his financial equity in the event of his death.

23. Public authorities should render special financial assistance to workers who, by reason of inadequate income or excessively heavy outlay in respect of family responsibilities, are unable to obtain adequate accommodation.

24. In cases where public authorities provide direct financial assistance toward home ownership, the recipient should assume financial and other responsibilities with respect to such housing in so far as his capacity permits.

25. Public authorities giving financial assistance to housing programmes should ensure that tenancy or ownership of such workers' houses should not be refused on grounds of race, religion, political opinion or trade union membership.

21. Sparkassor och socialförsäkringsinstitutioner böra uppmuntras att för långivning till bostäder åt arbetstagare använda sina för långsiktiga investeringar disponibla reserver.

22. Har lån beviljats arbetstagare för att möjliggöra förvärv av eget hem, böra lämpliga åtgärder vidtagas för att skydda arbetstagaren mot förlust av hans eget i bostaden investerade kapital på grund av arbetslöshet, olycksfall eller andra omständigheter, över vilka han icke kunnat råda, och särskilt för att skydda hans familj mot förlust av kapitalet i händelse av hans bortgång.

23. Myndigheterna böra lämna särskilt finansiellt bistånd åt arbetstagare, som på grund av otillräckliga inkomster eller alltför stor försörjningsbörda, äro ur stånd att erhålla tillfredsställande bostad.

24. I sådana fall då myndigheterna lämna direkt ekonomiskt bistånd för förvärv av bostad, bör förmånstagaren ikläda sig ansvar för bostaden i ekonomiskt och annat hänseende i den utsträckning detta står i hans förmåga.

25. Myndigheter som lämna ekonomiskt bistånd till bostadsbyggnadsprogram böra tillse, att upplåtelse eller försäljning av arbetstagares bostäder icke vägras på sådana grunder som ras, religion, politisk uppfattning eller medlemskap i facklig sammanslutning.

## VI. Measures to Promote Efficiency in the Building Industry

26. Workers' housing programmes should be carried out on a long-term basis, and should be spread over the whole year, in order to obtain the economies of continuous operation.

27. Appropriate measures should be taken for improving and, where necessary, expanding facilities for the training of skilled and semi-skilled workers, supervisory person-

## VI. Åtgärder för att öka effektiviteten inom byggnadsindustrien

26. Bostadsbyggnadsprogram för arbetstagare böra förverkligas på lång sikt och spridas ut över hela året i syfte att uppnå med en fortlöpande verksamhet förenade besparingar.

27. Lämpliga åtgärder böra vidtagas för att förbättra och, där så erfordras, vidga möjligheterna till utbildning för yrkes- och tempoarbetare (eller motsvarande arbetskraft),

nel, contractors and professional personnel, such as architects and engineers.

28. Where there is a shortage of building materials, tools or equipment, consideration should be given to such measures as giving priority to the construction of factories producing these goods, importing equipment for such factories and increasing trade in these goods.

29. Having full regard to considerations of health and safety, building codes and other regulations pertaining to design, materials and construction techniques should be so formulated as to permit the use of new building materials and methods, including locally available materials and self-help methods.

30. Special attention should be given, among other measures, to improved planning and organisation of work on the site, to greater standardisation of materials and simplification of working methods and to the application of the results of building research.

31. Every effort should be made to eliminate restrictive practices on the part of contractors, building-material suppliers and workers in the building industry.

32. National institutions should be developed for the purpose of undertaking research into social, economic and technical problems of workers' housing. Where appropriate, use might be made of such services as can be made available by the Regional Housing Centres sponsored or assisted by the United Nations and other appropriate international organisations.

33. Every effort should be made to promote the efficiency of small-scale building contractors, for example by placing at their disposal information on low-cost materials and methods of building, by the provision of centralised facilities for hiring tools and

arbetsledare, entreprenörer samt teknisk personal såsom arkitekter och ingenjörer.

28. Där knapphet råder på byggnadsmaterial, verktyg och utrustning, bör man överväga sådana åtgärder som att lämna förtursrätt åt anläggning av nya fabriker för tillverkning av dylika förnödenheter, import av utrustning för sådana fabriker samt ökning av handeln med sådana varor.

29. Byggnadsanvisningar och andra föreskrifter rörande ritningar, byggnadsmaterial och byggnadssätt böra med vederbörligt beaktande av hälsa och säkerhet utformas på sådant sätt, att de lämna rum för utnyttjande av nya byggnadsmaterial och byggnadsmetoder, däri inberäknade på ort och ställe tillgängligt material även som metoder för självhjälp.

30. Särskild uppmärksamhet bör ägnas bl. a. åt förbättrad planering och organisation av arbetet på byggnadsplatsen, åt ökad standardisering av material och förenkling av arbetsmetoder samt åt praktisk tillämpning av byggnadsforskningens resultat.

31. Alla tänkbara åtgärder böra vidtagas för att avskaffa restriktiv praxis, som tillämpas av entreprenörer, leverantörer av byggnadsmaterial samt arbetare inom byggnadsindustrien.

32. Nationella institutioner böra inrättas för forskning rörande sociala, ekonomiska och tekniska problem i samband med bostäder för arbetstagare. Där så är lämpligt må de tjänster utnyttjas som kunna komma att ställas till förfogande av regionala bostadscentra, upprättade i Förenta Nationernas och andra lämpliga internationella organisationers hägn eller med dessa organisationers bistånd.

33. Alla tänkbara åtgärder böra vidtagas för att främja effektiviteten hos små byggnadsföretag, exempelvis genom att ställa till deras förfogande upplysningar om prisbilliga material och byggnadsmetoder, bereda dem möjlighet att centralt hyra verktyg

equipment, by specialised training courses and by establishing suitable financial facilities where they do not already exist.

34. Measures for reducing building costs should not result in a lowering of the standards of workers' housing and related facilities.

och utrustning, anordna särskilda utbildningskurser samt erbjuda lämpliga finansieringsmöjligheter, där icke sådana redan stå till buds.

34. Åtgärder för att nedbringa byggnadskostnaderna böra icke leda till en sänkning av standarden i arbetstagarnas bostäder och därmed sammanhängande anordningar.

## VII. House Building and Employment Stabilisation

35. Where unemployment in the construction industry is markedly in excess of the transitional unemployment which occurs during the period between the cessation of a construction worker's employment on one site and the commencement of his employment on another site, or where there is substantial unemployment outside the construction industry, programmes for workers' housing and related facilities should be expanded, where appropriate, to offer employment to as many unemployed persons as possible.

36. In periods of declining private construction or declining economic activity in general and in cases where there is a need for an increased volume of construction, the government should take special action to stimulate the construction of workers' housing and related facilities by local authorities, or private enterprise or both, by such means as financial assistance or extension of their borrowing powers.

37. Measures for increasing, if necessary, the volume of private housing might include a reduction in the rate of interest and in the size of downpayment required, and the lengthening of the amortisation period.

38. Where appropriate, measures to be taken to reduce seasonal unemployment in the construction industry may include—

## VII. Bostadsbyggande och stabilisering av sysselsättningen

35. Där arbetslösheten inom byggnadsindustrien är avsevärt högre än den arbetslöshet av övergående natur som förekommer under den tid som förflyter från det byggnadsarbetaren slutat sin anställning på en byggnadsplats till dess han tillträtt anställning på en annan, eller där en avsevärd arbetslöshet förekommer utanför byggnadsindustrien, böra program för bostäder för arbetstagare och därmed sammanhängande anordningar, där så är lämpligt, utvidgas i syfte att erbjuda arbete åt så många arbetslösa som möjligt.

36. Under perioder av nedgång i den privata byggnadsverksamheten eller avtagande ekonomisk aktivitet i allmänhet och då det föreligger behov av en ökning i byggnadsvolymen, bör regeringen träffa särskilda anstalter för att stimulera lokala myndigheter eller enskilda företag eller bådadera att bygga för arbetstagare avsedda bostäder och därmed sammanhängande anordningar genom att exempelvis lämna ekonomiskt bistånd eller vidga myndigheternas och företagets lånerätt.

37. Åtgärder för en eventuell ökning av det privata bostadsbyggandets volym må kunna omfatta en sänkning av räntesatsen och av den erforderliga kontanta insatsens storlek ävensom förlängning av amorteringstiden.

38. Där så befinnes lämpligt må bl. a. följande åtgärder vidtagas för att minska säsongarbetslösheten inom byggnadsindustrien:

(a) the use of all appropriate plant, machinery, materials and techniques to enable construction work to be carried out in a safe and satisfactory manner and to protect the worker during periods traditionally regarded as unfavourable for the carrying out of construction operations;

(b) education of those concerned regarding the technical feasibility and social desirability of not interrupting construction in unfavourable climatic conditions;

(c) the payment of subsidies to offset in whole or in part additional costs which might be involved in construction under such conditions; and

(d) the timing of various operations in programmes of workers' housing and related facilities in such manner as will help to reduce seasonal unemployment.

39. Appropriate steps should be taken, where necessary, to ensure administrative and financial co-ordination between the various central and local public authorities, and between them and private bodies, in carrying out an employment stabilisation programme affecting the construction of workers' housing and related facilities.

### VIII. Rent Policy

40. (1) Although in the highly industrialised countries with a high and rising standard of living one of the long-term objectives should be that rents should tend to cover the normal costs of housing accommodation, taking into account the principles laid down in Paragraph 4 of the General Principles, it should be a general aim that as the result of higher real wages and increased productivity in the building industry the percentage of the workers' income devoted to rent covering the normal cost of

a) utnyttjande av installationer, maskiner, material och metoder på ett sätt som möjliggör att byggnadsarbetet utföres under trygga förhållanden och som skyddar arbetstagarerna under perioder, vilka traditionellt anses såsom ogynnsamma för byggnadsverksamhet;

b) förmedling till alla berörda parter av upplysningar rörande det tekniskt möjliga och socialt önskvärda i att byggnadsverksamheten ej avbrytes under ogynnsamma klimatiska förhållanden;

c) beviljande av subventioner avsedda att helt eller delvis kompensera de ökade kostnader som må vara förenade med byggnadsverksamhet under sådana förhållanden; samt

d) ett sådant tidsprogram för uppförande av bostäder för arbetstagare och därmed sammanhängande anordningar, att det kan bidra till ett undanröjande av säsongbetonad arbetslöshet.

39. Lämpliga åtgärder böra, där så är erforderligt, vidtagas för att trygga administrativ och ekonomisk samordning mellan olika centrala och lokala myndigheter samt mellan dessa och enskilda organisationer vid genomförandet av en på stabilisering av sysselsättningsläget inriktad politik, som påverkar byggandet av bostäder för arbetstagare och därtill hörande anordningar.

### VIII. Hyrespolitik

40. 1) Ehuru ett av målen på lång sikt i högt industrialiserade länder, där levnadsstandarden är hög och fortsätter att stiga, bör vara att hyran skall täcka den normala kostnaden för bostaden med beaktande av punkt 4. av de allmänna principerna, bör likväl en progressiv minskning av den procentuella andelen av arbetstagarernas inkomst som avsättes till hyra och som skall täcka den normala kostnaden för bostaden uppställas såsom ett allmänt mål, vilket bör kunna uppnås till följd av en höjning



the dwelling should progressively diminish.

(2) No increase in rent should permit more than a reasonable rate of return for the investment.

(3) During periods of acute housing shortage, measures should be taken to prevent an undue rise in rents of existing workers' housing. As the housing shortage eases and a sufficient number of workers' dwellings of decent quality become available to meet the need, these measures may be, where appropriate, progressively relaxed, subject to the provisions of this Paragraph.

### IX. Town, Country and Regional Planning

41. Workers' housing should, in so far as practicable and taking into account available public and private transport facilities, be within easy reach of places of employment, and in close proximity to community facilities, such as schools, shopping centres, recreation areas and facilities for all age groups, religious facilities and medical services, and should be so sited as to form attractive and well-laid-out neighbourhoods, including open spaces.

42. In the design of houses and the planning of new communities for workers, every effort should be made to consult those bodies representative of future occupants best able to advise on the most suitable means of meeting their housing and environmental needs.

43. The siting of workers' housing should take into consideration the possibility of air pollution from factories, and topographical conditions which may have an important bearing on the disposal of surface run-off and of sewage and other wastes.

av reallönerna och en ökning av produktiviteten inom byggnadsindustrin.

2) En hyreshöjning bör icke tillåtas ge mera än en rimlig avkastning på investerat kapital.

3) Under perioder av akut bostadsbrist böra åtgärder vidtagas för att förhindra oskäligen höjning av hyran i befintliga bostäder för arbetstagare. Då bostadsbristen lättar och då ett tillräckligt antal bostäder av tillfredsställande kvalitet blir disponibelt, böra dessa åtgärder, där så befinnes lämpligt, kunna successivt uppmjukas, dock med beaktande av vad i denna punkt stadgas.

### IX. Samhällsplanering och regional planering

41. Bostäder för arbetstagare böra, i den mån det är praktiskt genomförbart och med beaktande av tillgängliga offentliga och privata transportmöjligheter, vara belägna på kort avstånd från arbetsplatserna och i nära anslutning till gemensamhetsanordningar såsom skolor, affärscentra, fritidsområden och rekreationsmöjligheter för alla åldersgrupper, lokaler för religionsutövning samt hälso- och sjukvårdsinrättningar och böra vara så grupperade, att de erbjuda en tilltalande och väl planerad samhällsbild med öppna områden.

42. Vid uppgörande av byggnadsritningar samt vid planläggning av nya samhällen för arbetstagare bör samråd i största möjliga utsträckning äga rum med sådana för de framtida invånarna representativa organ som äro mest skickade att lämna anvisningar rörande det bästa sättet att tillgodose dessas behov med avseende på bostad och bostadsmiljö.

43. Vid förläggningen av bostäder för arbetstagare bör man taga hänsyn till risken för luftföroreningar från fabriker samt till topografiska förhållanden, som kunna vara av stor betydelse för avledande av avloppsvatten ovan och under jord samt för bortskaffande av annat avfall.

44. In the construction of short-life housing it is particularly important to ensure community planning and control over density of occupancy.

45. It is desirable to adopt the principle of providing in towns and cities for inter-related zones, such as residential, commercial and industrial zones, with a view to ensuring as agreeable an environment as possible for the worker and his family and to minimising the time spent and risks incurred by workers in going to and from work.

46. With a view to combating slums, the competent authorities, in collaboration, as appropriate, with civic and other organisations concerned, as well as with landlords, home owners and tenants, should take all practicable measures for the rehabilitation of slum areas by means such as renovation and modernisation of structures which are suitable for such action and the conservation of buildings of architectural or historical interest. The competent authorities should also take appropriate action to ensure adequate housing accommodation for families which may be temporarily displaced during the period when such rehabilitation is being carried out.

47. In order to lessen overcrowding in large urban centres, plans for future development should be formulated on a regional basis, with a view to preventing over-concentration of industry and population and to achieving a better balance between urban and rural development.

44. Vid uppförandet av provisoriska bostäder är det av särskild vikt, att planeringen av kollektiva anordningar beaktas och att kontroll utövas över boendetätheten.

45. Det är i princip önskvärt, att man i stadssamhällen sörjer för inrättandet av sinsemellan förbundna zoner, såsom bostads-, affärs- och industrizoner, för att därigenom tillförsäkra arbetstagaren och hans familj så angenäma omgivningar som möjligt och för att nedbringa tidsspillan och olycksfallsrisk på väg till och från arbetet.

46. I syfte att bekämpa slumbildning böra vederbörande myndigheter, om så finnes lämpligt i samverkan med medborgerliga och andra berörda organisationer ävensom med hyresvärdar, egnahemsägare och arrendatorer, vidtaga alla genomförbara åtgärder för sanering av slumområden genom exempelvis renovering och modernisering av därför lämpliga fastigheter samt bevarande av byggnader av arkitektoniskt eller historiskt intresse. Vederbörande myndigheter böra också vidtaga åtgärder för att anskaffa tillfredsställande bostäder åt familjer, som temporärt måste utflytta under tiden för sådant saneringsarbete utförande.

47. I syfte att minska överbefolkningen i stora stadssamhällen böra planer för den framtida utvecklingen utformas regionalt för att förhindra alltför stark koncentration av industri och befolkning och för att uppnå en bättre balans mellan stad och landsbygd.

### Resolutioner

- I. Resolution vari kräves att Sydafrikanska Unionen skall draga sig tillbaka från medlemskap av Internationella arbetsorganisationen på grund av den rasdiskriminerande politik (*apartheid*) som bedrivs av dess regering.
- II. Resolution angående frihet från hunger.
- III. Resolution angående semester.
- IV. Resolution angående äldre arbetstagares problem.
- V. Resolution angående utvecklingen av Internationella arbetsorganisationens regionala verksamhet.
- VI. Resolution angående föreningsfrihet och skydd för organisationsrätten, däri inbegripet skydd för fackföreningarnas representanter på alla nivåer.
- VII. Resolution angående beviljande av medlemskap för Kuwait i Internationella arbetsorganisationen.
- VIII. Resolution angående beviljande av medlemskap för Sierra Leone i Internationella arbetsorganisationen.
- IX. Resolution angående beviljande av medlemskap för Mauretanien i Internationella arbetsorganisationen.
- X. Resolution angående internationella åtgärder i fråga om arbetstagarernas bostadsförsörjning.
- XI. Resolution angående arbetstiden inom jordbruket.
- XII. Resolution angående arbetstiden inom havsfisket.
- XIII. Resolution angående arbetstiden inom sjötransporten.
- XIV. Resolution angående publicering av upplysningar rörande arbetstiden.
- XV. Resolution angående konventionen rörande minimistandard för social trygghet, 1952.
- XVI. Resolution angående sysselsättningspolitiken.
- XVII. Resolution angående ekonomiskt och tekniskt bistånd till främjande av ekonomisk expansion och socialt framåtskridande i länder som befinna sig i utveckling.
- XVIII. Resolution angående uppförande på dagordningen för nästa allmänna konferenssammanträde av frågan om yrkesutbildning.
- XIX. Resolution angående uppförande på dagordningen för nästa allmänna konferenssammanträde av frågan om lika behandling av ett lands egna medborgare och utlänningar i fråga om social trygghet.
- XX. Resolution angående lagligt skydd för Internationella arbetsorganisationens namn.
- XXI. Resolution angående antagande av budget för 44:e budgetåret (1962) och fördelning av utgifterna för samma budgetår på olika medlemsstater.
- XXII. Resolution angående förordnande av ledamöter av Internationella arbetsorganisationens administrativa domstol.
- XXIII. Resolution angående Internationella arbetsorganisationens bidrag för år 1962 till arbetsbyråns tjänstepensionskassa.

- XXIV. Resolution angående förordnande av ledamöter av Internationella arbetsbyråns tjänstepensionskassas styrelse och av byråns tjänstepensionskommitté (Förenta Nationernas gemensamma pensionsfond).
- XXV. Resolution angående pensionsfonden för ledamöterna av förutvarande fasta mellanfolkliga domstolen.
- XXVI. Resolution angående Paraguay åvilande resterande medlemsavgifter.